

Posudek habilitační práce

PhDr. MgA. Yvonne Vavrová, PhD.

Autenticita a konštrukt reality: Ontologické a epistemologické rámce filmovej dokumentárnej reprezentácie osobností

Paneurópska vysoká škola

Fakulta masmédií

Bratislava 2026

Předložená habilitační práce představuje originální, metodologicky promyšlené a odborně fundované dílo, které významným způsobem přispívá k současné diskusi o povaze dokumentárního filmu, filmového portrétu a problematice autenticity v audiovizuální reprezentaci, aktuálně jsou autorkou také zvednuta témata moci a jejího vztahu k filmu, jak ve smyslu zobrazovacím, tak tvůrčím. Mimořádně aktuální je také ve spisu téma vztahu mezi skutečností a její mediální konstrukcí. Tuto problematiku zkoumá v širokém filozofickém a estetickém kontextu a v souvislostech mediální vědy.

Práce je cenná nejen svým širokým, fundovaným a obzíravým teoretickým ukotvením, ale především unikátním propojením vědecké reflexe s dlouholetou profesionální zkušeností autorky - dokumentaristky. Právě tato kombinace odborné erudice a praktické zkušenosti dodává textu mimořádnou přesvědčivost a autenticitu. Autorka neanalyzuje dokumentární tvorbu pouze z pozice externí pozorovatelky, ale jako aktivní tvůrkyně, která je schopna reflektovat vlastní rozhodovací procesy, etická dilemata i mechanismy konstrukce filmového sdělení. Autorka podniká plnohodnotný umělecký výzkum, který se v současné době stává na mezioborových (věda x umění) platformách takřka nezbytným.

Problematika autenticity patří mezi klíčová témata současných mediálních studií. V době digitálních technologií, umělé inteligence, virtuální reality a stále sofistikovanějších možností

Paneurópska vysoká škola v Bratislave	
Dátum:	- 8 -06- 2026
Ev.č.:	DFM- 48/2026 - VaV
Prílohy: -	Vybavuje: Prof. H. H. H.

manipulace obrazu nabývá otázka vztahu mezi realitou a její reprezentací zcela nového významu. Autorka správně identifikuje skutečnost, že dokumentární film už dnes nemůžeme chápat jako prostý záznam reality, ale jako komplexní proces její interpretace a konstrukce. Současně však odmítá relativistické pojetí, které by autenticitu zcela rozpouštělo v autorském gestu. Místo toho nabízí propracovaný model vzniku autenticity jako výsledku interakce mezi protagonistou, autorem a médiem.

Tento přístup považuji za mimořádně podnětný nejen pro oblast dokumentární tvorby, ale také pro širší diskusi o reprezentaci reality v médiích obecně. Ve svém skeptickém přístupu k absolutizaci autenticity jako základního požadavku na dokumentární film se autorka blíží vlivným názorům italsko-britské teoretičky filmového dokumentu Stelle Bruzzi a jejímu dílu *New Documentary: A Critical Introduction* z počátku milénia.

Metodologicky práce vychází z interdisciplinárního přístupu kombinujícího filmovou teorii, estetiku, filozofii, etiku a umělecký výzkum. Pozitivně hodnotím skutečnost, že autorka si plně uvědomuje specifika reflexivního výzkumu a otevřeně tematizuje vlastní pozici uvnitř zkoumaného procesu. Nezakrývá subjektivní perspektivu, ale naopak ji metodologicky využívá jako legitimní zdroj poznání. Tento postup odpovídá současným trendům v oblasti uměleckého výzkumu a představuje významný příspěvek k rozvoji této metodologie v našem akademickém prostředí.

Za mimořádně hodnotnou považuji teoretickou ambici práce. Autorka neusiluje pouze o popis analyzovaných děl, ale snaží se formulovat nové konceptuální nástroje, které mají potenciál širší aplikovatelnosti.

Mezi nejvýznamnější přínosy patří zejména koncept geografie autenticity a transpozice pojmu metafora do prostoru optických filtrů jako modelu autorské intervence.

„Geografie autenticity“ poukazuje na význam prostředí při formování chování protagonisty a výsledné podoby dokumentárního portréty. Jedná se o originální myšlenku s potenciálem dalšího rozvoje nejen v dokumentaristice, ale také v širším kontextu mediálních studií.

Pokud jde o fotografické filtry jako metafory pro sémantické zmocňování se předmětu zobrazení rád bych inicioval možnosti jejich hierarchizace, hodnotové i procesní. Originálně by se tak půl století stará teze kognitivních lingvistů George Lakoffa a Marka Johnsona,

vydaná česky pod názvem *Metafory, kterými žijeme* (2002), transformovala z prostoru jazyka do prostoru obrazu, prostoru vizuality.

Zmíněné koncepty nejsou prezentovány pouze deklarativně, ale jsou průběžně ověřovány na konkrétním empirickém materiálu. Právě propojení teorie a analýzy považuji za jednu z největších předností celé práce.

Empirická část práce je postavena na analýze a reflexi čtyř celovečerních dokumentárních portrétů významných osobností slovenského, možná spíše česko-slovenského kulturního života. Všechny čtyři osobnosti se významně zapsaly do federálního kontextu a žijí v něm dodnes, byť už ne fyzicky (ve třech případech). Výběr analyzovaného materiálu je adekvátní výzkumným cílům a umožňuje sledovat různé podoby vztahu mezi autorkou a portrétovanými osobnostmi.

Analýzy jsou detailní, systematické a zároveň citlivé k individualitě jednotlivých protagonistů. Autorka dokáže přesvědčivě ukázat, jak se míra autenticity utváří v procesu dlouhodobého budování důvěry mezi režisérkou a portrétovanou osobností. Zvláště cenné jsou pasáže věnované genezi jednotlivých portrétů a reflexi okolností jejich vzniku, které poskytují unikátní vhled do dokumentaristické praxe.

Práce zároveň potvrzuje, že dokumentární portrét nelze redukovat na prostou biografickou výpověď. Naopak se ukazuje jako komplexní forma komunikace, v níž se prolínají životní zkušenosti protagonisty, jeho vlastní sebeprezentace a autorská interpretace tvůrce.

Vysoce oceňuji schopnost formulovat složité filozofické a metodologické otázky srozumitelným způsobem. Díky tomu je práce přístupná nejen specialistům na dokumentární film, ale i širšímu okruhu badatelů v oblasti mediálních a kulturních studií.

Předložená habilitační práce tak významně překračuje rámec běžné analytické studie.

Představuje promyšlenou syntézu dlouholeté tvůrčí zkušenosti, teoretické erudice a metodologické reflexe. Autorka svou prací přináší nové poznatky do oblasti dokumentárního filmu, filmového portrétu, mediální reprezentace a uměleckého výzkumu. Současně otevírá řadu nových badatelských perspektiv, zejména ve vztahu k digitálním technologiím, umělé inteligenci a proměnám autenticity v současném mediálním prostředí.

Na základě podrobného prostudování habilitační práce konstatuji, že

PhDr. MgA. Yvonne Vavrová, PhD.,

předložila odborně vyzrálé, metodologicky fundované a vědecky přínosné dílo, které splňuje požadavky kladené na habilitační práci v oboru mediálních studií.

Habilitační práci doporučuji k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení doporučuji udělit

PhDr. MgA. Yvonne Vavrové, PhD., vědecko-pedagogický titul docentka v oboru mediálních studií.

Doc. PhDr. Miroslav Zelinský, CSc.
Fakulta multimediálních komunikací
Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Zlín 5.6.2026